

An ninh đô thị

Đảm bảo an ninh cho việc sinh sống và hoạt động của người dân đô thị là một mục tiêu của tất cả chính quyền thành phố trên thế giới. Ngoài việc tăng cường an ninh cho người dân, tạo liên kết xã hội và thu hút sự tham gia của người dân trong các hoạt động của thành phố là hai công cụ quan trọng trong chính sách đô thị.

Ngày nay, chính quyền đang trở thành chủ thể quan trọng hàng đầu trong việc đảm bảo an ninh đô thị, đặc biệt qua cách tiếp cận quan hệ đối tác giữa các đơn vị nhà nước và tư nhân. Cách tiếp cận này càng cần thiết hơn trong bối cảnh hiện nay. Vì thiếu phương tiện, nên việc bảo đảm an ninh thường

dựa vào các sáng kiến của cộng đồng: ngoài cách tự quản theo truyền thống (Hội đồng gia đình hoặc hội đồng khu phố), còn có nhiều sáng kiến khác như phòng ngừa tập thể (Ủy ban an ninh của địa phương) hoặc cá nhân (công ty bảo vệ tư nhân).

Khái niệm an ninh đô thị còn nhiều khiếm khuyết. Thật vậy, an ninh ở đây không chỉ là đối với các công trình cơ sở hạ tầng và các dịch vụ công ích, mà còn ngay trong cách thiết kế các khu phố mới, các khu vực hoạt động sản xuất kinh doanh và các công trình công cộng. Nói chung, vấn đề an ninh là vấn đề về mối quan hệ giữa các công trình xây dựng, đường phố và các không gian công cộng khác với mọi người dân thành phố: người mới đến thành phố cũng có thể là những người gây hại cho thành phố.

Đưa vấn đề an ninh vào chính sách đô thị

Tình trạng tội phạm và mất trật tự đô thị gây ảnh hưởng xấu cho người dân và cho địa phương, đặc biệt, nó làm nản lòng các nhà đầu tư. Nếu nghèo thường đi kèm với bất ổn, thì phát triển kinh tế quá nóng cũng có thể kéo theo tình trạng tội phạm tăng, thậm chí nuôi dưỡng tội phạm. Không có thành phố nào có thể không hành động trong lĩnh vực này. Đưa

Trước nguy cơ trở thành miếng mồi do tình trạng mất an ninh, người giàu ở đô thị thường thuê vệ sĩ riêng (hình bên trên, ở Uganda). Cũng là nạn nhân của tình trạng mất an ninh, người nghèo tìm cách tự bảo vệ trong khả năng của mình: hình ngay bên trên, trong một khu đô thị phát triển tự phát ở Port Harcourt (Nigeria), người dân phòng trộm bằng cách tổ chức các vòng tròn và các hàng rào bảo vệ.

Ba yếu tố trụ cột của phòng ngừa

Phòng ngừa xã hội

- Xác định những nhóm có nguy cơ
- Giáo dục
- Hoạt động vui chơi giải trí cho thanh niên
- Giúp đỡ nạn nhân

Tạo môi trường

- Cải thiện chiếu sáng
- Tái đầu tư cho công viên và không gian công cộng
- Thiết kế đường giao thông, công trình xây dựng, công viên an toàn hơn
- Tổ chức lại chợ và nhà ga

Thực thi luật pháp

- Có sự hiện diện của công an tại những khu vực nhạy cảm
- Mạng lưới giám sát ở tổ dân phố
- Liên hệ dễ dàng với những người thực thi luật pháp

Nguồn: Safer Cities, Chương trình nhà ở của LHQ.

đưa ra các cách hòa giải mới, đặc biệt là đối với trẻ em hoặc thanh niên mồ côi hoặc thiếu vắng bố mẹ. Dù khám phá một ngành nghề hay nền văn hóa của một thành phố, đều cần phải huy động cả cộng đồng.

Quản lý không gian công cộng

Cách bố trí hoặc chiếu sáng không đủ cho các không gian công cộng có thể làm cho người dân cảm thấy những không gian đó không đảm bảo an ninh. Việc tổ chức các hoạt động tại các không gian công cộng hoặc bố trí không gian sao cho nhiều tầng lớp nhân dân có thể sống chung với nhau cũng là một hướng hành động.

Trung tâm cai nghiện và phục hồi chức năng Akeniji Adele ở Lagos (Nigeria), nơi điều trị cho những thanh niên đường phố nghiện ma túy nặng.

vấn đề an ninh vào chính sách đô thị là một hướng đi mới trong thời gian gần đây, được thí điểm ở Mỹ vào thập niên 1980, sau đó ở Châu Âu vào thập niên 1990. Năm 1996, theo yêu cầu của Hội thị trưởng thành phố Châu Phi, nơi phải đối mặt với sự gia tăng bạo lực, Cơ quan nhà ở của LHQ đã thành lập chương trình Safer Cities. Ý tưởng chủ đạo của các chính sách này là phòng ngừa, dựa trên các định chế và văn hóa tại địa phương.

Cùng nhau phòng ngừa

Nhiều hành động sẽ được thực hiện nhờ vào tinh cảm gắn bó và tinh thần đoàn kết. Đó có thể là những nhóm hỗ trợ lẫn nhau của những người gặp cùng cảnh ngộ - người nghiện ma túy, những ông bố bà mẹ có con bị hành hung. Ta cũng có thể

Điều chỉnh các quyền

Hệ thống pháp luật không phải lúc nào cũng phù hợp để giải quyết nhanh chóng các xung đột và làm giảm cảm giác bị gạt ra ngoài lề. Công tác hòa giải ở địa phương, thường được xây dựng trên cơ sở các định chế văn hóa, giúp hạn chế đáng kể việc thưa kiện ra tòa. Ở Ấn Độ, tại những khu nhà lụp xụp, những người tình nguyện được mời tham gia hợp tác với công an. Họ hỗ trợ người dân trong khu vực khi muốn khiếu kiện và cũng làm trung gian hòa giải trong các cuộc tranh chấp nhỏ ở địa phương. Những cách làm mới phá bỏ cách tiếp cận đơn lẻ và nhắm giải quyết các vấn đề an ninh bằng cách tìm kiếm các giải pháp phù hợp với văn hóa địa phương và nguyên nhân của hành vi gây rối.

Hợp tác trực tiếp tại Madagascar

Được xây dựng nhằm tăng cường vai trò của xã hội dân sự ở khu vực đô thị, chương trình hỗ trợ các sáng kiến của khu phố (PAIQ), do các cơ quan hợp tác của Pháp tài trợ, đã trở thành một chương trình phát triển địa phương, với sự phối hợp của người dân và các định chế tại 6 thủ phủ của các tỉnh ở Madagascar. Chương trình PAIQ xây dựng cơ sở hạ tầng nhỏ nhằm cải thiện điều kiện sống của người nghèo bằng cách thu hút sự tham gia của họ vào việc thiết kế và xây dựng các công trình này: cải tạo và xây dựng các công trình công cộng, đường giao thông, hệ thống thoát nước, nhà vệ sinh, trường học, nhà mở dành cho

thanh niên... chương trình vừa làm cho người dân có trách nhiệm hơn về môi trường sống của mình, vừa thiết lập được mối quan hệ thường xuyên với chính quyền trong khuôn khổ dân chủ và quản lý không gian và khu phố có sự tham gia của người dân.

Huy động các tác nhân địa phương

Trong bối cảnh phải thường xuyên thay đổi cho phù hợp, các đoàn thể, dưới nhiều dạng khác nhau ở khắp nơi trên thế giới, đóng vai trò rất quan trọng. Hội bổ sung cho các định chế và tăng cường các mối liên hệ xã hội: tổ dân phố hoặc hội thanh niên được huy động để cải tạo hệ thống đường giao thông hoặc phá thế cô lập của các khu phố; hội phụ huynh học sinh trực tiếp xây dựng trường học và giải quyết các vấn đề về vệ sinh môi trường; hội đoàn kết chăm lo cho người nghèo; phát triển các chương trình tín dụng hỗ trợ cho người nghèo trong lĩnh vực y tế, giáo dục và nhà ở; các tổ chức hỗ trợ hội nhập cộng đồng giúp cho những người gặp hoàn cảnh khó khăn học nghề và khởi nghiệp...

Các hội, đoàn thể tạo ra mạng lưới xã hội và kênh đối thoại mang tính xây dựng với chính quyền. Hội, đoàn thể trở thành những chủ thể không thể thiếu trong công cuộc chống lại những hình thức nghèo khổ mới ở đô thị, đưa thanh niên hội nhập vào xã hội, và chống phân hoá xã hội và giữa các địa bàn.

Cái nôi của quyền công dân

Mạng lưới hội, đoàn thể và sự tham gia của xã hội vào các vấn đề lớn trong quản lý địa phương rất khác nhau tùy theo quốc gia và châu lục: Nam Mỹ có truyền thống rất mạnh về tổ chức cộng đồng cơ sở; Ở Châu Phi, quá trình tham gia này chủ yếu là theo sáng kiến của các đơn vị bên ngoài; Ở Nam Á và Đông Nam Á, mức độ phối hợp giữa đoàn thể địa phương với chính quyền thành phố tùy thuộc vào cộng đồng địa phương,

Căn nhà tiền chế được lắp đặt trước trụ sở Tòa án Thành phố Cap (Nam Phi) là nơi làm việc của các chuyên viên tư vấn của chương trình: Mosaic Training anh Healing Centre for Women: Các chuyên viên tư vấn hỗ trợ cho người nghèo về thủ tục pháp lý.

Biểu tượng mới của Tòa án tối cao Nam Phi (hình chim) là cây công lý truyền thống che chở cho đàn ông và phụ nữ, người da trắng và người da đen.

Tài chính trong vấn đề nhập cư

Các hội người nhập cư ở Pháp ngày càng tham gia vào nhiều dự án phát triển bằng cách phối hợp với hội thanh niên của thành phố, các trường làng, trường khu phố, hội phụ nữ, doanh nhân, nông dân và thợ thủ công. Mục tiêu là hỗ trợ các sáng kiến của địa phương để tạo việc làm nhằm có thể hạn chế việc bỏ quê hương ra đi. Ví dụ điển hình ở Pháp là Hội Liên xã Diema (Vùng Kayes, Mali). Hội có văn phòng tại Bamako: mang tên Hội những người "di dân Diema trở về". Các hoạt động hỗ trợ về thể chế cũng đã được triển khai trong khuôn khổ hợp tác giữa địa phương này với Vùng Nord-Pas-de-Calais của Pháp.

Sự tham gia của người dân ở Dakar

Ndiareme Limamoulaye là một trong số 43 phường của Thành phố Dakar. Dưới áp lực của các đoàn thể, chính quyền địa phương đã thực hiện thí điểm cơ chế quản lý có sự tham gia của người dân dựa trên “Công ước của Châu Phi về quan hệ đối tác giữa người dân và chính quyền địa phương” (Diễn đàn Nhân dân, Windhoek, Namibia, 12 – 18 tháng 5 năm 2000).

Các tổ dân phố và Ủy ban chuyên môn, được thành lập trên cơ sở tất cả các nhóm xã hội và kinh tế, xác định các vấn đề và nhu cầu đồng thời cùng với Hội đồng thành phố tìm giải pháp cho các vấn đề. Đại diện của các Ủy ban chuyên môn có thể tham dự họp Hội đồng thành phố và phát biểu ý kiến, mặc dù họ không có quyền biểu quyết. Học tập theo mô hình ở Porto Alegre (Braxin), cách làm này được bổ sung thêm bằng những hỗ trợ cụ thể cho nhóm các đối tượng dễ bị xâm hại: Hội phụ nữ, Hội người khuyết tật, Hội thanh niên.

Các trò chơi trẻ con, âm nhạc đường phố, nhảy rap (nhóm nhạc Kora, Nigeria), khiêu vũ (capoeira, ở Braxin): tự do ngôn luận, tự do thể hiện ở không gian công cộng đô thị là một trong những yếu tố tạo thành quyền công dân.

được mở rộng rất nhiều: nó không chỉ là một quyền mà còn là hành động. Việc mở rộng khái niệm này lại càng cần thiết trong bối cảnh việc yêu cầu các thành phố vận hành tốt hơn để đáp ứng nhu cầu phát triển kinh tế đã làm phát sinh những rạn nứt sâu sắc trong đô thị. ■

bản chất của hội và đặc thù của mỗi quốc gia. Các tổ chức phi chính phủ dần dần đã ý thức được rằng việc thành lập các hội đoàn ở địa phương tạo thành đòn bẩy giúp thay đổi xã hội. Các tổ chức này hỗ trợ cho các hội đoàn để đưa các hội này trở thành những địa chỉ đào tạo, học tập và thậm chí tham gia vào các hoạt động xã hội.

Việc tham gia vào các hoạt động công ích, xây dựng quy định về tiếp cận các địa điểm và dịch vụ đô thị, về hội nhập xã hội, về tự do ngôn luận, tự do hội họp, tự do tham gia vào các hoạt động xã hội... là những hành động xã hội góp phần tạo nên tư cách người công dân mới. Bằng cách đối chiếu những hành động này với các bài diễn văn chính thức, ta thấy khái niệm tư cách công dân

Hình từ trên xuống dưới: cuộc họp của các nhóm ở Limamoulaye về việc thành lập hợp tác xã; đại diện của Tổ chức phi chính phủ ENDA làm việc với trợ lý thị trường; nhà trẻ có chế độ tương trợ y tế.

Danh mục trang web

LHQ – Nhà ở:
chương trình Safer Cities
www.unchs.org

Diễn đàn an ninh đô thị
Châu Âu
www.urbansecurity.org

Diễn đàn an ninh đô thị
Pháp – FFSU
www.ffsu.org

Học viện nghiên cứu an ninh – INHES
www.inhes.interieur.gouv.fr

Finansol
Cổng thông tin về tương trợ tài chính
www.finansol.org

Điều phối Phương Nam
Cổng thông tin về các tổ chức đoàn kết quốc tế của Pháp
www.coordinationsud.org

Danh mục trang web trực tuyến:
www.villesendevenir.org